

סיכום ספר במדבר – לשימוש פרטי ולתלמידים

מתוך האתר של מאיר אביטן www.meir-avitan.co.il

פרק לג'

מסעי ישראל ודבר ה' לישראל לפני הכניסה לארץ בדבר הורשת הגויים וההתנחלות בארץ

מסעי בני ישראל (א' - מ"ט):

מסעות: בני ישראל עשו בארבעים שנות הליכתם במדבר ארבעים ושניים מסעות.

אירועים: בחלק מהמקומות נזכר גם אירוע שהתרחש בהם, כגון המחסור במים ברפידיים ומות אהרן בהר ההר. במקומות אחרים התרחשו אירועים אשר עליהם מסופר בספרים שמות ובמדבר ואין הכתוב מזכירם כאן, כגון: קבלת התורה במדבר סיני, התלונה על הבשר בקברות התאוה והמפקד בערבות מואב אשר על ירדן ירחו.

הסיבה לאזכור המסעות: רש"י מביא לכך שתי סיבות:

1. להראות חסד ה' עם ישראל, שברוב שנותיהם במדבר (שלושים ושמונה שנים אמצעיות) עשו רק עשרים מסעות, ואם כך מרבית הזמן חנו ולא נסעו והיטלטלו.
2. אזכור המסעות לקראת סוף היותם במדבר וכניסתם הקרובה לארץ הוא כעין "העלאת זכרונות" של מקומות ודברים שהתרחשו בהם.

הורשת הגויים וההתנחלות בארץ (נ' - נ"ו):

לקראת כניסתם לארץ נצטוו ישראל כי בבואם לארץ עליהם:

1. להוריש את כל יושבי הארץ.
 2. להשמיד את כל הע"ז של גויי הארץ.
- * אם לא יעשו זאת יהיו גויי הארץ להם למכשול ומה שרצה ה' לעשות לגויים - יעשה לישראל.
3. לשבת בארץ ולהתנחל בה – באותו אופן שנזכר במדבר כ"ו, נב-נו – חלוקת נחלות ע"פ גודל השבט וטיב הקרקעות באותו השטח וע"פ גורל (שנעשה באורים ותומים).

* דבר זה מצטרף לציוויים נוספים שנאמרו לבני ישראל בפרקים האחרונים של ספר במדבר לקראת כניסתם לארץ:

- # "כי אתם עוברים את הירדן אל ארץ כנען" – "והורשתם... ואבדתם" וגו' (במדבר ל"ג).
- # "כי אתם באים אל הארץ כנען" – "זאת הארץ אשר תפל לכם בנחלה" (במדבר ל"ד).
- # "כי אתם עוברים את הירדן ארצה כנען" – "והקריתם לכם ערים ערי מקלט" (במד' ל"ה).
- # לאלו ניתן לצרף גם את הציווי על ערי הלויים (במדבר ל"ה) למרות שלא נאמר שם "כי אתם עוברים" וכדו'.

פרק לג'	שאלה	תשובה
1 לג מסעי ישראל (א' - מ"ט)	<p>א. באילו ממסעות או ממקומות חנייה של ישראל נזכרו אירועים שהתרחשו בהם? ציין המקום, האירוע והמקור בו מדובר על אירוע זה.</p> <p>ב. ציין לגבי שלושה מקומות נוספים הנזכרים כאן אירוע אשר אירע בהם והיכן נזכר הדבר.</p> <p>ג. מדוע נכתבו המסעות הללו? ציין ע"פ רש"י לפסוק א' שתי סיבות.</p>	<p>א. יציאה ממצרים ("ויסעו מרעמסס") בט"ו ניסן לאחר מכת בכורות (ג' - ד') – שמות י"ב, כט והלאה, דגש על פס' ל"ז.</p> <p>נסיעה מפי החירת: מעבר ים סוף (ח') – שמות י"ד.</p> <p>רפידיים: לא היה מים לעם לשתות – שמות י"ז, א – ז.</p> <p>הר ההר: מות אהרן (ל"ז – ל"ט) – במדבר כ', כב – כט. הכנעני (שהיה בעצם העמלקי) לקח בשבי אנשים מישראל וישראל נלחמו בו והצליחו (כאן נזכרה רק תחילת העניין – פס' מ') – במדבר כ"א, א – ג.</p> <p>(עוד: בחנייה באילים נזכרו המים והתמרים כפי שנזכרו בשמות ט"ו, כז).</p> <p>ב. מדבר סינ (י"א): התלוננו על רעב ומחסור בבשר – שמות ט"ז, א – ג.</p> <p>רפידיים (י"ד): מלבד התלונה על המים הייתה שם גם</p>

סיכום ספר במדבר – לשימוש פרטי ולתלמידים

מתוך האתר של מאיר אביטן www.meir-avitan.co.il

<p>מלחמה בעמלק – שמות י"ז, ח' – יג. <u>מדבר סיני</u> (ט"ו): קבלת התורה (!) – שמות י"ט – כ'. <u>קברות התאוה</u> (ט"ז): התאוה לבשר והתלוננו על המן – במדבר י"א. <u>ערבות מואב</u> (מ"ח): מפקד ישראל והלויים – במדבר כ"ו, היציאה למלחמה במדיין – במדבר ל"א.</p> <p>ג. המסעות נכתבו: 1. להראות חסד ה' עם ישראל, שלא נדדו ונעו כל כך הרבה, אלא ברוב שנותיהם במדבר (שלושים ושמונה שנים אמצעיות) עשו רק עשרים מסעות, ואם כך מרבית הזמן חנו ולא נסעו. 2. לקראת סוף המסע חוזרים ומזכירים ("מעלים זיכרונות") של מקומות ודברים שהתרחשו בהם.</p>		
<p>א. 1. הורשת הארץ מיושביה הגויים. 2. השמדת כל הע"ז שלהם. אם לא יעשו כן יהיו גויי הארץ לישראל למכשול (שכים וצנינים – סוגים של קוצים) ומה שרצה ה' לעשות להם יעשה לישראל.</p> <p>ב. משה חזר שוב על הציווי לחלק נחלות לפי גודל השבט ("לרב תרבו את נחלתו ולמעט תמעט את נחלתו") ולפי גורל. ציווי זה נאמר קודם לכן במדבר כ"ו, נב – נו.</p>	<p>א. מהם שני הדברים שנצטוו ישראל לעשות בעניין כיבוש הארץ ומה יקרה אם לא יעשו כן? ב. על איזה ציווי חזר משה שוב לגבי השלב שאחרי הכיבוש והיכן נאמר ציווי זה קודם לכן?</p>	<p style="text-align: center;">2 לג ציווי על הכיבוש והתנחלות לאחר הכניסה לארץ (נ' – נ"ו)</p>
<p>א. יהושע דבר אל כל ישראל בזקנתו, והזכיר להם את ניסי ה', השיבות ההליכה בדרך ה' ואי ההתערבות בגויים. הוא הזהירם שוב שאם ידבקו בגויים שנשארו יהיו אלה להם "לפח ולמוקש ולשוטט בצדיכם ולצנינים בעיניכם" וגו' – יהושע כ"ג, יג. (כמו כן הוכיח מלאך ה' את ישראל על שלא הורישו את כל הגויים "וגם אמרתי לא אגרש אותם מפניכם והיו לכם לצדים" וגו' – שופטים ב', א – ה').</p> <p>ב. שמות כ"ג, כז – לג: יש לגרשם מן הארץ ואסור לכרות להם ברית. הסיבה: אם יהיו שם, הם יהיו לך למוקש ותושפע מהם לעבוד ע"ז. 2. גם במדבר ל"ג מדובר על חיוב הורשת הגויים. בשמות כ"ג נזכר האיסור לכרות להם ברית ואילו כאן נאמר להשמיד את הע"ז שלהם. בשמות נוספה עליהם גם אמירת ה' שלא יוריש את הגויים מפנינו בבת אחת, אלא לאט לאט כדי שלא תהיה הארץ שממה ותרבה חיית השדה.</p>	<p>א. היכן חוזר תיאור דומה לגבי גויי הארץ "לשכים בעיניכם ולצנינים בצדיכם" ובאיזה הקשר? ב. 1. מהם האיסורים הנוגעים ליושבי הארץ אשר נאמרו בשמות כ"ג, כז – לג ומהן הסיבות לכך? 2. במה דומים האיסורים שנזכרו בשמות כ"ג לאיסורים שנזכרו כאן ומה נוסף עליהם שם?</p>	<p style="text-align: center;">3 לג</p>